

دشمنی طالبان با آزادی بیان؛ «انتظار نداشتم، تلویزیونم بسته شود»

عبدالرازق اختیاریگ

هیچ‌گاهی تصور نمی‌کرد که روزی در باره‌ی توقف نشراتی تلویزیون‌اش با یک خبرنگار مصاحبه کند. هنوز هم به روزهایی می‌اندیشد که در جاده‌های دانشگاه کابل، برنامه‌ریزی می‌کرد که چطور رسانه‌ای ایجاد کند تا بتواند از طریق آن، ورزش را به خانه‌های مردم افغانستان ببرد.

در دو ماه گذشته که طالبان قدرت را به دست گرفته‌اند، ارزش‌ها و دست‌آوردهای مردم افغانستان یکی-یکی در حال نابودشدن است. آزادی بیان و روی کارآمدن صدها رسانه‌ی تصویری، شینداری و چاپی از مهم‌ترین دست‌آوردهای دو دهه‌ی گذشته بوده است که اکنون در معرض نابودشدن قرار دارند.

به دنبال تسلط طالبان، حدود 70 درصد رسانه‌ها در افغانستان از فعالیت بازمانده‌اند. طوری که به تازگی کمیته‌ی مصونیت خبرنگاران، گفته است که وضعیت اطلاع‌رسانی در افغانستان در مقایسه با 20 سال گذشته، به پایین‌ترین سطح آن رسیده است.

محدودیت‌هایی که از سوی طالبان بر رسانه‌ها وضع شده، نه تنها رسانه‌های کوچک را متاثر کرده که سبب شده حتی شبکه‌های تلویزیونی نیز از فعالیت بمانند. در تازه‌ترین مورد 3Sport، یگانه شبکه‌ی تلویزیونی که ویژه‌ی ورزش در افغانستان بود، از فعالیت باز ماند.

این شبکه‌ی تلویزیونی یک دهه قبل آغاز به فعالیت کرد و تنها رویدادهای ورزشی در افغانستان و جهان را پوشش می‌داد. شفیق‌الله سلیم پویا، رییس این شبکه‌ی تلویزیونی می‌گوید، زمانی که صنف اول دانشگاه بود، تصمیم گرفت تلویزیونی ایجاد کند. «بدون شک وقتی عزم و اراده توام با جدیت و قاطعیت وجود داشته باشد، طبیعی است که آن تصمیم به اجرا گذاشته می‌شود.»

سلیم پویا می‌افزاید که او پس از مدتی، شبکه‌ی تلویزیونی 3sport را با هزینه‌ی ابتدایی یک میلیون دالر امریکایی راه‌اندازی کرد و آهسته آهسته در کنار این که برنامه‌های ورزشی را پوشش می‌داد، مسابقات ورزشی نیز دایر می‌کرد.

به گفته‌ی او، هرچند که ایجاد یک شبکه‌ی ویژه‌ی ورزش در افغانستان، جایی که مردم توجه خاصی به آن ندارد، یک ریسک بسیار کلان است؛ اما با آن‌هم تصمیم می‌گیرد که این شبکه را ایجاد کند.

رییس شبکه‌ی 3Sport، می‌گوید که او در ابتدا با 100 نفر آغاز به فعالیت کرد و در مراحل مختلف مطابق به نیاز، گاهی کارمندان کمتر و گاهی بالاتر از صد نفر را به کار می‌گرفت.

آنچه که پویا می‌گوید، تعداد مخاطبانی که او در یک دهه‌ی گذشته داشته، قناعت‌بخش بوده است، هرچند که او هرگز به سودی که هر تاجر به آن می‌اندیشد، نرسیده است. با همه‌ی

چالش‌ها اما شبکه‌ی تلویزیونی 3Sport به فعالیت خود ادامه داد، تا این که طالبان قدرت را در دست گرفتند.

آقای پویا می‌گوید: «پس از آمدن طالبان، اتفاقاً تلویزیون ورزشی ۳ به نشرات خود به گونه‌ی عادی ادامه داد تا این که رفته‌رفته محدودیت‌ها ایجاد شد و در فرجام موجب شد که نشرات ما متوقف شود.»

وضع محدودیت بر نشرات رسانه‌ای، متوقف‌شدن فعالیت‌های ورزشی زنان و منع نشرات ورزش زنان و کمبود امکانات مالی از جمله، عواملی بوده است که سبب متوقف‌شدن فعالیت شبکه‌ی ورزشی 3 شده است.

در روزهای نخست که طالبان وارد شهر کابل شدند، بی‌نظمی‌های زیادی ایجاد کردند. حتا جنگ‌جویان طالب با لباس‌های نامنظم وارد استودیو رسانه‌ها شده و برنامه‌های زنده‌ی تلویزیونی را مختل کردند.

یکی از مهم‌ترین عوامل که رییس این شبکه‌ی تلویزیونی از آن به عنوان یک مانع یاد می‌کند، این است که طالبان ورزش بانوان را منع کرده و این خود بر نشرات شان تاثیر گذاشته و برنامه‌هایی که قبل در بخش ورزش زنان بود، توقف داده شده است.

با این حال، چیزی که بیش‌تر از متوقف‌شدن فعالیت شبکه‌ی تلویزیونی 3Sport پویا را متاثر کرده، بیکار شدن ده‌ها کارمندش است؛ کارمندانی که سال‌ها برای تهیه برنامه‌های تلویزیونی زحمت کشیده و مانند یک خانواده از دشواری‌ها عبور کردند. «هیچ‌گاه در مور این‌گونه محدودیت‌ها در فراروی تلویزیون فکر نمی‌کردیم و بدون تردید انتظار چنین روزی را هم نداشتیم.»

هرچند سلیم پویا متوقف‌شدن فعالیت رسانه‌های افغانستان تکان‌دهنده و ناامیدکننده می‌داند؛ اما امیدوار است که با بهتر شدن وضعیت، نشرات یگانه شبکه‌ی ورزشی در افغانستان که «دریچه‌ی سرگرمی سالم برای مردم به ویژه جوانان است»، دوباره از سر گرفته شود.

در کنار متوقف‌شدن فعالیت رسانه‌ها، بسیاری از خبرنگاران نیز شغل شان را از دست دادند. شماری هم به بیرون از افغانستان فرار کردند. افزون بر این، شماری از کارمندان رسانه‌ها به دلیل ترس از طالبان، فعالیت رسانه‌ای شان را ترک کرده و شغل دیگری را آغاز کرده اند.

فعالان رسانه‌ای و نهادهای حامی رسانه‌ها که بیش‌تر شان اکنون در افغانستان حضور ندارند، هشدار می‌دهند که اگر به وضعیت موجود رسیدگی نشود، در روزهای آینده، بیش‌تر رسانه‌ها فعالیت شان را متوقف خواهند کرد؛ چیزی که دو دهه قربانی در راستای نهادینه‌شدن آزادی بیان در این کشور را ضرب در صفر می‌کند.